

DROMEN, DURVEN, DOEN!

AANPAK LAAGGELETTERDHEID REGIONAAL PLAN 2020 - 2024

versie mei 2020

Droom van taalambassadeur Jacco

Door een taalcursus via mijn werk, kan ik nu beter kan voorlezen aan mijn kinderen. Ik droom dat voor laaggeletterden alles goed leesbaar wordt, met duidelijke woorden en goede plaatjes. Want dan kun je alles zelf regelen. En je hoeft niets te verbergen. Zelf begrijpen en zelf meedoen!

Voorwoord taalambassadeur Jolanda

Het zweet breekt uit
en dan de angst neemt meer toe.
Heb ik wel het goede perron?
Met de trein reizen is een ramp.
Je begint met een kaartje te kopen.
Dan moet ik om hulp vragen of
als ik iemand bij mij heb die dat heb dan.
En als je er dan ben en een leuke dag
hebb gehad.
Moet je ook weer naar huis terug.
En dan gaat alles weer van vóór.
Mijn droom is een middagje ergens
winkelen alleen en niemand meer om
hulp hoeven vragen.
Ik durf al veel meer.
Ik ga er meer op uit.
Ik durf te zeggen als ik ergens
niet mee eens ben.
Ik durf te zeggen dat ik moeite heb
met lezen en schrijven.

Dan hoeven we het niet meer aan
anderen te vragen.
Dat zou toch geweldig zijn.
Voor mij, voor iedereen.
Ik zie dingen waar ik aan mee
geholpen heb.
Daar ga ik heel trots op.
Ik voel me er echt bij horen.
Ik zit midden in mijn droom.

Met vriendelijke groet,
Jolanda van Dulken Breekhoven

Ik ben Taalambassadeur geworden om
mensen te helpen.
Een duwtje in de rug, jij kan dat,
dat heb je nodig.
Ik heb dat geleerd, ik kan dat duwtje
nu weer doorgeven.
Het is belangrijk dat er meer bekendheid
komt.
Dat mensen niet meer zeggen: je kan dat
toch zelf wel lezen?
Ik wil opkomen voor mensen zoals ik.
Er zijn veel meer mensen zoals ik.
Je mag er voor uitkomen.
En je staat niet alleen.
Als Taalambassadeur vertel ik op het
podium mijn verhaal.
We testen ook brieven.
Als brieven eenvoudiger zijn geschreven
dan zijn we al een heel stuk verder.

Voorwoord Miriam Haagh

Dromen, Durven, Doen!

Dit is de regionale aanpak laaggeletterdheid van de arbeidsmarkt regio West-Brabant. Veertien gemeenten die samen met veel organisaties, bedrijven en vrijwilligers aan de slag zijn om laaggeletterdheid aan te pakken en te voorkomen. En er zo voor te zorgen dat iedereen mee kan doen in West-Brabant. Dat taal mensen niet tegenhoudt maar juist vooruit helpt!

Wat gaan we doen?

In dit plan laten we zien hoe we dit gaan doen de komende jaren. We werken eraan om “de basis op orde te hebben”. Dat betekent dat we kijken naar welk aanbod we voor taal en basisvaardigheden hebben in onze regio en waar misschien meer behoefte aan is. Ook kijken we naar hoe mensen bij cursussen en lessen komen en of ze goed geholpen worden. We maken nieuwe afspraken met aanbieders van cursussen voor de komende jaren.

Ook willen we meer mensen bereiken. Dat betekent dat we op zoek gaan naar mensen nog geen of weinig gebruik maken van taalaanbod. We gaan ook aan de slag met bedrijven en met het digitale aanbod: het leren werken met apparaten zoals de ipad en de computer.

Een bijzondere tijd

Dit plan is gemaakt in de tijd dat Nederland te maken heeft met het Corona virus. Dat kan betekenen dat de activiteiten zoals opgenomen in dit plan, mogelijk opschuiven naar later. Hoe dan ook, blijven we gebruik maken van alle energie die er in onze regio is. We bouwen door op de mooie dingen die er al gebeuren. En we maken gebruik van de taalambassadeurs uit onze gemeenten. Ex-laaggeletterden die ons helpen om nieuwe mensen te bereiken maar ons ook advies kunnen geven over hoe wij makkelijker kunnen schrijven.

Dromen

In dit document staan dromen van taalambassadeurs opgenomen. Dromen van mensen die vroeger moeite hadden met de taal en nu anderen helpen. Deze dromen, en de brief van taalambassadeur Jolanda, inspireren ons om de komende jaren als regio samen verder aan de slag te gaan in de aanpak van laaggeletterdheid!

Inhoud

Voorwoord taalambasadeur Jolanda	3
Voorwoord Miriam Haagh	5
Inleiding.....	8
Hoofdpijnen regionaal plan (2020-2024).....	11
Doel 1. De basis op orde.....	12
Doel 2. Meer mensen bereiken	16

Bijlagen

• Format lokale werkprogramma's.....	23
• Taakverdeling Arbeidsmarktregio West-Brabant	24

Inleiding

Het begint met een droom

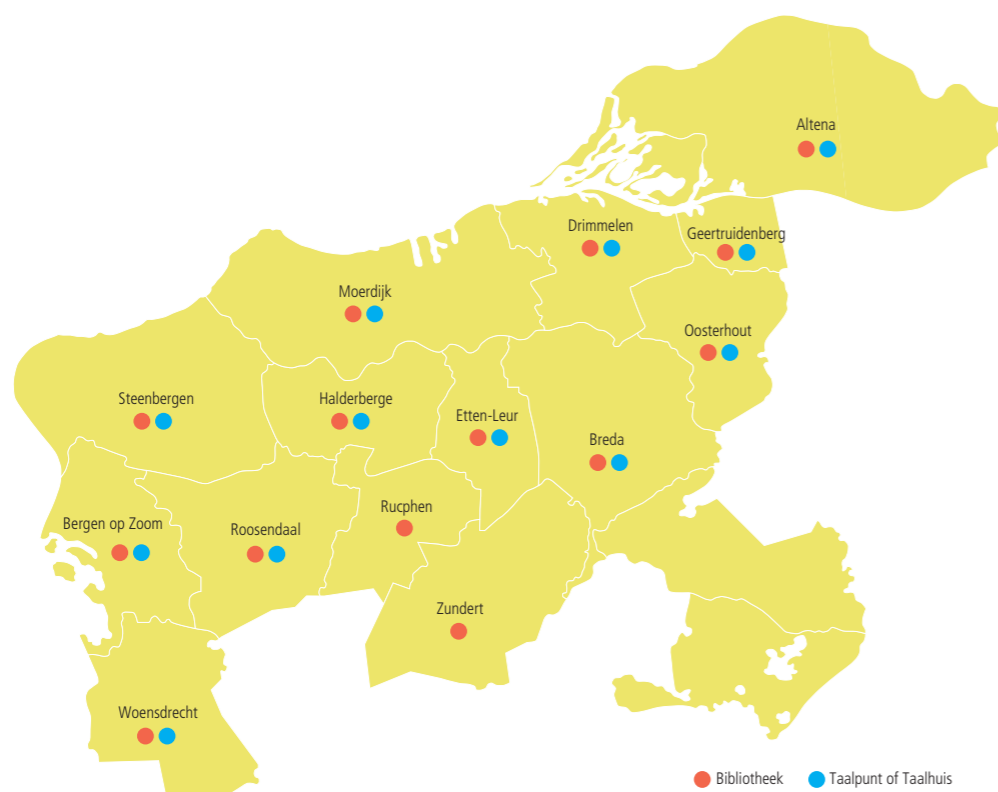
'Iedereen heeft dromen, met taal maak je het waar'. Het zijn de woorden van taalambassadeur Jolanda. Zij behoorde tot de groep laaggeletterden.

Laaggeletterdheid is een woord voor mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen of de computer gebruiken. Laaggeletterden zijn geen **analfabeten**. Ze kunnen wel een beetje lezen en schrijven. Om goed mee te kunnen doen in onze samenleving heb je basisvaardigheden nodig zoals lezen, schrijven, rekenen en de computer gebruiken. Als je dit niet goed kunt is het moeilijker om werk te vinden, ben je vaak minder gezond en heb je vaker financiële problemen. Dromen van laaggeletterden gaan over een schuldenvrij leven, een beter betaalde baan of zelf de kinderen voorlezen. De

arbeidsmarktregio West-Brabant werkt de komende jaren nog meer samen om mensen met lage basisvaardigheden beter te helpen. Zodat dromen niet bij dromen blijft.

Samenwerken aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen

Er zijn in de regio al veel **Taalhuizen**, **Taalpunten** en **Taalnetwerken**. Dit betekent dat er taalhulp is voor mensen dichtbij huis. Dit bouwen we de komende jaren samen met onze partners uit.

We werken samen met **ROC's**, bibliotheken, Stichting Lezen & Schrijven, bedrijven en zorg- en welzijnsorganisaties. De partners waarmee we samenwerken hebben allemaal een rol in het maken van begrijpelijk beleid, het aanbieden van cursussen en hulp, doorverwijzing en het schrijven en spreken in heldere taal. Ook werken we veel samen met **taalambassadeurs** en **vrijwilligers**. Alle partners zetten samen de schouders eronder om dromen van laaggeletterden verder na te jagen.

Woorden met een **?** leggen we uit. Bij het **!** onder aan de pagina kun je zien wat we bedoelen.

Analfabeten Een analfabeet is iemand die niet goed kan lezen, spellen en schrijven. Dat is anders dan laaggeletterd. Laaggeletterden kunnen wel lezen en schrijven, maar niet goed genoeg om alles zelf te kunnen in onze samenleving.

Arbeidsmarktregio Nederland is verdeeld in 35 regio's. In zo'n regio werken gemeenten en andere organisaties met elkaar samen.

Taalhuis of Taalpunt Een Taalhuis of Taalpunt is een ontmoetingsplek waar je informatie en advies kunt krijgen als je wilt bijscholen in taal, rekenen of digitale vaardigheden. Een Taalhuis of Taalpunt vind je bijvoorbeeld in een bibliotheek. Als je wilt weten waar een Taalhuis/Taalpunt bij jou in de buurt is, bel dan 0800 - 023 4444.

Taalnetwerk In een Taalnetwerk werken organisaties in een gemeente samen om goede cursussen voor taal, rekenen en digitale vaardigheden te organiseren. De organisaties maken ook samen plannen voor de toekomst.

ROC's Een ROC is een regionaal opleidingscentrum. Het is een samenwerking van scholen die lesgeven aan jongeren en volwassenen in Nederland.

Taalambassadeurs Taalambassadeurs weten uit eigen ervaring hoe het is om moeite te hebben met lezen, schrijven of rekenen.

Zij zijn getraind om te vertellen waarom het zo belangrijk is om te blijven bijleren, ook als volwassene. Vaak kunnen ze ook advies geven over duidelijke communicatie.

Taalvrijwilligers Taalvrijwilligers helpen mensen met het verbeteren van hun basisvaardigheden, dit doen ze vrijwillig. Ze worden hiervoor getraind en werken met goed lesmateriaal.

Hoofdlijnen regionaal plan 2020-2024

Om de dromen van de cursisten uit te laten komen hebben we dit plan opgedeeld in twee doelstellingen:

1. De basis op orde
2. Meer mensen bereiken

Bronnen

In het voortraject is er met allerlei partijen gesproken. Belangrijk is ook de waardevolle bijdrage van de taalambassadeurs geweest bij het opstellen van dit plan. Zo praten we niet over laaggeletterden maar juist met taalambassadeurs. Bij het opstellen van dit regioplan hielden we verder rekening met de volgende documenten en overeenkomsten:

Rijksoverheid:

- Kamerbrief en samenvatting "Samen aan de slag voor een vaardig Nederland", 18 maart 2019
- Bestuurlijke afspraken Laaggeletterdheid Rijk – VNG 2020-2014, 9 september 2019

Arbeidsmarktregio:

- Regioplan
- Intentieovereenkomst samenwerking Breda, ROC West-Brabant en bibliotheken regio West-Brabant 2018-2021

(Sub)lokaal: Taalhuizen / taalpunten / taalnetwerken

- Taalakkoorden De6 (Roosendaal, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Rucphen en Zundert) en Geertruidenberg en Drimmelen,
- Actieplan Taal & Laaggeletterdheid Breda 2019-2021

We zijn er nog niet

In dit plan leest u wat we van 2020 tot 2024 doen om laaggeletterdheid aan te pakken, bekender te maken en wat we ervoor nodig hebben om dit te realiseren. We sluiten zoveel mogelijk aan bij de situatie in elke gemeente. Zo bundelen we de krachten voor een sterke aanpak van laaggeletterdheid in onze regio. Zodat iedereen in de regio na 2020 het eerste resultaat van onze acties gaat merken.

Droom van taalambassadeur Quina

Mijn twee kinderen gaan naar de middelbare school en ik wil graag blijven en ze kunnen helpen met hun huiswerk. Ik hoop ook een echt leuke baan te vinden. Ik werk nu in de schoonmaak. Het allerliefste zou ik een winkel beginnen in Mediterrane groenten en fruit.

Doel 1. De basis op orde

Waarom gaan we dit doen?

West-Brabant bouwde de afgelopen jaren flink aan een goed netwerk van cursussen voor **basisvaardigheden** en richtte lokale Taalnetwerken op met Regionaal Opleiding Centra (ROC), bibliotheken, gemeenten en andere partners. We bereiken hierbij vooralsnog voornamelijk inwoners die Nederlands als tweede taal hebben. Door de ROC's en het netwerk van taalaanbieders die vooral met vrijwilligers werken is in elke gemeente een aanbod voor inwoners die willen bijleren. Vaak kan men terecht bij een **Taalhuis** of Taalpunt voor persoonlijk cursusadvies. Met de partners maakten we afspraken over hoe laaggeletterden bij het juiste taalpunt komen. We zien ook dat we hierin nog een hoop kunnen verbeteren.

Wat is er nodig om de basis op orde te brengen?

1: We brengen de vraag en het aanbod in kaart

We kijken eerst naar de betekenis van het huidige aanbod voor onze inwoners. We brengen in kaart:

- Welk cursusaanbod is er voor welke doelgroep?
- Hoeveel gebruik wordt daarvan gemaakt?
- Hoe komen de deelnemers in contact met het Taalhuis?
- Hoe snel kan een deelnemer terecht bij het Taalspreekuur en bij een passende cursus?
- Wat zijn de **resultaten van het bereik** en het **resultaat van de cursussen**?
- Welke doelgroepen krijgen voorrang?
- Waar hebben laaggeletterden zelf vooral behoefte aan?
- Wat gaat goed en wat kan beter?
- Wat willen we in onze regio in elk geval hebben gerealiseerd als basis?
- Wanneer zijn we tevreden?

We maken nieuwe afspraken met de aanbieders over de vraag en het aanbod. Onderdelen waar we in 2020 goed naar gaan kijken, zijn: kostprijs, rolverdeling **formele - non formele aanbod**, tijdsduur per traject, inhoud lesprogramma's, leslocaties, werving van nieuwe deelnemers en met hebben daarbij extra oog voor de mensen die Nederlands als moedertaal hebben (NT1). Hiervoor starten we in 2020 een adviestraject. We bieden meer lokaal maatwerk aan.

! **Basisvaardigheden** In dit document bedoelen we met basisvaardigheden lezen, schrijven, rekenen en werken op de computer of tablet. Basisvaardigheden heb je nodig om informatie in het dagelijkse gebruik te begrijpen en toe te passen. Voorbeelden daarvan zijn bijvoorbeeld kranten lezen, invullen van een formulier en voorlezen aan kinderen.

De resultaten van het bereik Een overzicht van de mensen die iets willen bijleren met wie we contact hebben. Worden deze mensen goed geholpen?

De resultaten van de cursussen Wat hebben de deelnemers van de cursussen geleerd?

Formeel aanbod Alle cursussen die in een klaslokaal plaatsvinden en gegeven worden door een docent. Je kunt hier vaak een diploma of certificaat voor halen.

Non-formeel aanbod Alle cursussen die gegeven worden in bibliotheken of bij andere organisaties, vaak door een getrainde vrijwilliger die kan samenwerken met een docent. Hiervoor kun je geen diploma halen.

2: We werken hetzelfde waar het kan en anders als het moet

We zetten behoeften en wensen van de inwoners centraal. Dit betekent dat we de werkwijze voor de **intake en doorverwijzing** van en naar het formele en non-formele taalaanbod verbeteren. Uitgangspunt is dat het niet uit moet maken in welke gemeente van onze regio een inwoner les volgt om zijn of haar dromen waar te maken.

3: Een overzichtelijke website

We laten het bestaande aanbod zien op een overzichtelijke website met een duidelijke naam voor de hele regio. Een toegankelijke website waarop inwoners en professionals snel de mogelijkheden zien. Daarmee maken we een einde aan de verschillende manieren waarop we taallessen in de regio bekend maken. We kijken hierbij naar voorbeelden, zoals in de regio Midden-Brabant. We geven bekendheid aan de site.

4: We maken zichtbaar op welke gebieden we het verschil maken

Wat levert het voor de inwoners op als ze hun basisvaardigheden verhogen? Om dit te meten gaan we aan de slag met een Impactmeting Volwasseneneducatie. Deze monitor meet het resultaat van de leertrajecten. Met de uitkomsten verbeteren we het toekomstig aanbod verder. De resultaten delen we met alle partners en betrokkenen.

5: De kwaliteit daar draait het om

Het landelijk programma Tel mee met Taal wil vanaf 2020 beter weten wat cursisten leren en ontwikkelt een **kwaliteitskader**. Dit gaat vooral over een **kwaliteitskeurmerk** voor het formele en non-formele aanbod. We zijn hierbij nauw betrokken. Daarnaast is er de mogelijkheid om Taalhuizen te certificeren. Dat is niet een **certificatie** voor het aanbod maar de route die deelnemers afleggen om bij de juiste cursus te komen. Er is ook een Groeimodel Aanpak Laaggeletterdheid om in een gemeente **objectief** te onderzoeken hoe de aanpak gaat en wat er verbeterd kan worden, daarover maak je dan concrete afspraken met elkaar. Onze regio maakt gebruik van de ondersteuning van Stichting Lezen & Schrijven hierin.

! **Intake en doorverwijzing** Een intake is een kennismakingsgesprek waarin je onderzoekt wat iemand kan en wil. Een doorverwijzing is iemand helpen naar een cursus die goed bij die persoon past en hem of haar helpen om zich aan te melden.

Kwaliteitskader Een kwaliteitskader beschrijft wat goede cursussen zijn en hoe je die kunt verbeteren. Deze afspraken zijn voor heel Nederland hetzelfde.

Kwaliteitskeurmerk Een kwaliteitskeurmerk vertelt iets over de kwaliteit van de cursussen van een bepaalde cursusaanbieder. Het kan je helpen om een goede keuze te maken.

Certificering Bij een certificering bepaalt een onafhankelijke deskundige of het Taalhuis voldoet aan de eisen. Deze deskundige kan ook advies geven voor verbetering. De eisen zijn afgesproken voor heel Nederland.

Objectief Er wordt alleen op de feiten gelet, het gaat niet om een mening.

6: We registreren het aantal deelnemers

- ? Op termijn gaan we voor de hele regio werken met een **registratie instrument** om deelnemers te registreren en te volgen. Hierin haken we aan bij de landelijke ontwikkelingen en houden we uiteraard rekening met de AVG. **Het Rijk** en de **VNG** maken waarschijnlijk in 2020 afspraken over monitoring en de juiste registratietool. Onze regio is hierbij nauw betrokken. We vinden het belangrijk dat we allemaal op eenzelfde manier registreren.

7: We regelen de toegang beter

Laaggeletterden moeten een gelijke toegang hebben tot het cursus en lesaanbod. Juist deze inwoners hebben moeite om informatie over het lesaanbod te begrijpen en lopen daardoor kansen mis. Het startpunt voor taalondersteuning is het Taalhuis. Dit maken we meer bekend bij onze inwoners en organisaties.

Wie hebben we hiervoor extra nodig?

We stellen een Taalnetwerk coördinator aan voor de duur van minimaal 1,5 jaar. Deze coördinator ondersteunt tijdelijk de Taalhuizen en de lokale coördinatoren. Bijvoorbeeld bij het inrichten van het aanbod, het aansturen van de vrijwilligers en de procedures. We kijken hierbij naar het voorbeeld van Midden-Brabant. De coördinator is ook verantwoordelijk voor het opzetten van 1 gezamenlijke website.

We starten gesprekken met de ROC's en de bibliotheken over hun aanbod en laten dit begeleiden door onderzoeker Maurice de Greef die vergelijkbare trajecten met andere regio's uitvoerde. Dit traject biedt input voor de financiering van de WEB in 2021. Partners uit de regio hebben hierbij de voorkeur.

De rol van de beleidsadviseur is groter geworden. Door de komst van de Taalhuizen is er aanvullend op de formele onderwijstrajecten, non formeel aanbod bijgekomen. Dit zijn cursussen, workshops, taaloefengroepen die mensen een extra steuntje in de rug bieden. Het totale taalaanbod is hierdoor vergroot. De regie op de aanpak komt steeds meer en langdurig te liggen bij de beleidsadviseur en dit leest u ook terug in de lokale werkprogramma's.

! **Registratie instrument** Alle cursusaanbieders werken in hetzelfde programma op de computer en daarin verzamelen zij de gegevens hun cursisten. Dit programma wordt beschermd met een wachtwoord zodat maar een paar mensen erin kunnen kijken.

Het Rijk De landelijke overheid

VNG Dit is een afkorting voor Vereniging van Nederlandse Gemeenten, een samenwerking van alle gemeenten van Nederland.

Droom van taalambassadeur Geavana

Ik droom ervan om ooit in een bibliotheek te werken. Ik hoop vooral dat niemand mijn dromen opgeeft. Dat heb ik ook niet gedaan. Toen ik hier kwam en de taal niet sprak, voelde ik me gefrustreerd en eenzaam. Ik zie moeilijkheden als uitdagingen en kansen om mezelf te verbeteren.

Doel 2. Meer mensen bereiken

Waarom gaan we dit doen?

We willen dat meer inwoners uit onze regio de Nederlandse taal beheersen en voldoende digitale vaardigheden hebben om mee te doen in onze samenleving. Het lukt ons al goed om mensen die Nederlands al twee taal hebben te bereiken. We bereiken de doelgroep Nederlands eerste taal (NT1) nog niet goed en hebben nog te weinig keuze in lessen voor **NT1'ers**. Daarom zetten we ons in om meer NT1'ers te bereiken en het aanbod voor deze groep verder te ontwikkelen. Daarnaast blijven we aandacht houden voor lessen voor **NT2'ers**. We vinden het enorm belangrijk om zelf het goede voorbeeld te geven. Als overheid en partners gaan wij begrijpelijker communiceren. Zo bereiken we meer inwoners en krijgt iedereen de kans om mee te doen in de samenleving.

Waarmee gaan we de komende 4 jaar aan de slag om dit voor elkaar te krijgen?

1: Regionale uitwerking om mogelijke deelnemers te bereiken

- We gaan aan de slag met nieuwe manieren en vormen om deelnemers te bereiken. We richten ons in het bijzonder op de doelgroep NT1, omdat daar nog steeds het meeste taboe op zit.
- Ook vernieuwen we de lessen, zodat ze beter passen bij leervragen en manieren van leren. We gaan een experiment daarbij niet uit de weg. We denken dan aan de taalklas volwassenen en aan startcursus rondom bepaalde thema's zoals gezin of gezondheid. Ook kijken we naar de manier waarop taal te maken heeft met schulden en armoede. En wat we daar aan kunnen doen. We gaan nieuwe samenwerkingen aan met afdelingen binnen onze gemeenten.
- We roepen inwoners op om zichzelf aan te melden. Veel mensen schamen zich. Aan ons de taak om dit taboe te doorbreken. Hierbij kijken we naar goede voorbeelden. De werkwijzen van "Klasse" en allesisteleren.nl en ikwilleren.nl zijn daarbij bruikbaar.
- Ook nemen we de nieuwe landelijke doelgroepenanalyse mee die medio 2020 wordt opgeleverd.
- Daarnaast maken we zoveel mogelijk gebruik van de communicatiemiddelen die er zijn. Zodat het voor deelnemers, het eigen netwerk van de laaggeletterden, vrijwilligers en professionals heel eenvoudig wordt om hulp te vinden en te krijgen. Om meer mensen te bereiken moeten we dichterbij de mensen zijn, dus op de lokale markten, seniorenbeurzen, braderieën, buurthuizen en voedselbanken. We spreken nog nader af per gemeenten en Taalhuizen hoe vaak per jaar. Dit doen individuele gemeenten, lokale beleidsadviseurs met Taalhuis, professionals en vrijwilligers op basis van de ervaringen in de regio.
- We gaan regelmatig met de kernpartners evalueren hoe de lokale aanpak van laaggeletterdheid gaat. Per gemeente maken we gebruik van het aanbod van het Groeimodel Aanpak Laaggeletterdheid, waarmee je een beeld krijgt van het draagvlak en de slagkracht van de aanpak.

NT1 Mensen met Nederlands als eerste taal.

NT2 Mensen met een andere taal als moedertaal, zij worden ook anderstaligen genoemd.

2: Steeds meer professionals en bedrijven herkennen laaggeletterden en kunnen doorverwijzen

We organiseren informatie bijeenkomsten laaggeletterdheid voor bijvoorbeeld huisartsenpraktijken in de regio. We maken gebruik van eerdere ervaringen in Breda en de **accreditatie** die in 2020 verlengd wordt. Tijdens de sessies maken we afspraken met huisartsenpraktijken over het verwijzen naar het Taalhuis of taalspreekuur.

Deze sessies gaan we ook organiseren voor het bedrijfsleven. In de groep laaggeletterden in onze regio bevinden zich veel mensen die "gewoon" een baan hebben. 57% van de laaggeletterden werkt. Deze groep is vaak niet in beeld bij de gemeente en maakt weinig gebruik van het lokale Taalaanbod. Wij willen deze groep beter bereiken. Daarvoor is het belangrijk dat meer werkgevers aanhaken bij de aanpak taal en laaggeletterdheid. We kijken naar de goede voorbeelden zoals Bergen op Zoom, andere regio's en het landelijke programma Tel mee met Taal plus de subsidieregelingen die daar vrijkomen.

Voor het geven van trainingen in het Herkennen & Doorverwijzen van laaggeletterden en het bespreekbaar maken, leiden we lokaal professionals uit de Taalnetwerken op.

3: We versterken het Digi-aanbod

We zoeken verdere samenwerking met het digi-spreekuur, Informatiepunt Digitale Overheid en de **provinciale agenda** op dit onderwerp. Iedereen moet toegang hebben tot de dienstverlening van de overheid. Ook als je geen internet hebt of niet digitaal vaardig bent. Het digi aanbod is er voor iedereen, ook voor mensen die het (soms) lastig vinden om met computers en apps te werken.

We verkennen de mogelijkheden om samen te werken met banken. Zij krijgen vragen over internetbankieren en wij willen daar samen op inspelen. Ook onderzoeken we de mogelijkheden om een aanbod op maat te bieden voor mensen met specifieke digitale vragen. Oplossingen hiervoor zijn bijvoorbeeld een student aan huis of het taalspreekuur. Ook kijken we naar de mogelijkheden voor leren op afstand vanuit huis.

! **Accreditatie** Deze cursus voldoet aan bepaalde eisen. De cursisten kunnen hier punten mee verdienen die ze nodig hebben voor hun beroep.

Provinciale agenda Wat de provincie doet voor de aanpak van laaggeletterdheid

4: Eenvoudig communiceren

Nog te vaak vinden veel mensen het moeilijk om brieven en andere teksten van de overheid goed te begrijpen. Daarom willen we als overheid, maatschappelijke instanties en bedrijfsleven eenvoudiger en makkelijker communiceren. Dat betekent niet dat we in Jip en Janneke taal moeten schrijven. We doen ons best om makkelijke woorden te gebruiken, korte zinnen te maken en zo min mogelijk Engelse woorden gebruiken. Ook vertellen we dat het normaal is als iemand ons niet begrijpt. We leggen gewoon nog een keer uit wat we bedoelen. De regio sluit hiervoor aan bij campagnes over eenvoudig communiceren zoals HuH, wat bedoelt u? en Direct Duidelijk.

Droom van taalambassadeur Christ

Ik denk en praat graag mee over laaggeletterdheid. Ik wil dat mensen geholpen worden en kennis op kunnen doen. En dat zelf ook iets gaan doen of ondernemen. Zelf kreeg ik tien jaar geleden een herseninfarct en moest ik opnieuw leren lezen en schrijven. Toen stond alles even stil. Maar het leven gaat door. Probeer het en denk niet dat je iets niet kunt!”

Droom van taalambassadeur Saba

Vier jaar geleden ben ik gevlucht uit Eritrea. Ik woon nu alleen met mijn zoontje. In september ben ik gestart met een MBO-opleiding in de zorg. Mijn zoontje is voor mijn het allerbelangrijkste. Voor hem wil ik de taal leren en zelfstandig zijn. Ik droom dat alle vrouwen ook zelfstandig zijn of worden.

Met wie doen we dit?

We doen dit met onze regionale en lokale taalnetwerken

Daarnaast zetten we in alle gemeenten een kleinschalige pilot op waarin een NT1 docent direct in gesprek gaat met NT1'ers die hun basisvaardigheden willen verbeteren. Met hulp van lokale taalpartners zoeken we uit welke cursussen het beste passen.

- Ook maken we in onze regio gebruik van **Taalpanels** met daarin Taalambassadeurs: ex-laaggeletterden die meedenken over beleid en advies geven hoe communicatie eenvoudig kan. Waar mogelijk richten we meer lokale Taalpanels op en kijken we daarbij naar taalpanels in Bergen op Zoom, Roosendaal en Breda die hier al mee bezig zijn. Aan een Taalpanel nemen (ex-)laaggeletterden deel die adviezen geven waar het bedrijf of de organisatie direct mee aan de slag kan gaan.

Dat kunnen taalcursussen voor personeel zijn, maar ook andere manieren van communiceren met medewerkers en klanten. Ook delen zij hun verhaal met professionals waardoor zij goed begrijpen waarom het zo belangrijk is om laaggeletterden te helpen. En vooral ook zijn de Taalambassadeurs gemotiveerd om mensen die nog laaggeletterd zijn te helpen en te motiveren om te gaan bijscholen. Per gemeente bekijken we de wens voor een lokaal Taalpanel. Het inrichten van lokale panels is een taak van de individuele gemeenten in onze regio.

En als lezen en schrijven niet leerbaar is?

Met dit plan proberen we zoveel mogelijk mensen te bereiken. We weten dat er een groep kwetsbare inwoners is die altijd extra hulp nodig heeft bij het invullen van formulieren, geldzaken regelen en brieven lezen. Binnen de Taalnetwerken hebben welzijnsorganisaties een grote rol om deze mensen vooruit te helpen als dat echt niet lukt. Maar ook de dienstverlening van afdelingen van de gemeenten spelen hier een rol in om hier oog voor te hebben en op in te spelen.

Met dit plan laten we zien dat we samen aan zet zijn. Werken aan de basisvaardigheden heden is niet iets eenmaligs, maar dagelijks van groot belang om de dromen van onze inwoners uit te laten komen.

- **Taalpanel** Een groepje Taalambassadeurs uit een bepaalde gemeente die met elkaar samenwerken.

Bijlagen

- 1. Format lokale werkprogramma's
- 2. Taakverdeling Arbeidsmarktregio West-Brabant

Droom van taalambassadeur Jolanda

Mijn droom is om zelf de recepten kunnen lezen uit mijn prachtige kookboeken. Dat ik niet meer hoef te vragen welke hoeveelheden ik moet gebruiken of hoe je iets precies doet. Dan kan ik helemaal zelfstandig mijn hobby doen. En ik zou zo graag zelfstandig willen reizen met de trein. Ergens een middag alleen shoppen ofzo. Nu breekt het zweet me nog uit op een station sta.

Bijlage 1

Format lokale werkprogramma's

Jaarplan 2020/2021 Gemeente		
Welke samenwerkingsverbanden en overeenkomsten zijn er in je gemeente? Met welke partners werk je samen?		
Terugblik Beknopt: wat is er op lokaal niveau bereikt in 2019? Aantallen, successen etc?		
Financieel Hoe is de verdeling van de web middelen? Heb je extra middelen beschikbaar?		
ROC € (%)	Taalhuis € (%)	Overige € (%)

WAT	HOE	WANNEER
Doelstelling 1:	Doelstelling 1:	Doelstelling 1:
De Basis op orde	Maatregelen	Planning
Wat staat er in het regioplan?	Welke lokaal actiepoint kun je koppelen aan de opgaven/het doel?	Wie doet/doen wat wanneer?
1. We brengen de vraag en het aanbod in kaart	1.	1.
2. We werken hetzelfde waar het kan en anders als het moet	2.	2.
3. Een overzichtelijke website	3.	3.
4. We maken zichtbaar op welke gebieden we het verschil maken	4.	4.
5. De kwaliteit daar draait het om	5.	5.
6. We registreren aantal deelnemers	6.	6.
7. We regelen de toegang beter	7.	7.

Doelstelling 2:	Doelstelling 2:	Doelstelling 2:
Meer mensen bereiken	Maatregelen	Planning
1. Regionaal actieplan om meer deelnemers te bereiken	1.	1.
2. Steeds meer professionals en bedrijven herkennen laaggeletterden en kunnen doorverwijzen.	2.	2.
3. We versterken het Digi-aanbod	3.	3.
4. Eenvoudig communiceren	4.	4.

Bijlage 2

Taakverdeling Arbeidsmarktregio West-Brabant

Het regionaal plan laaggeletterdheid Dromen, Durven, Doen! is opgesteld in 2020 en beschrijft op een concrete manier hoe we de komende jaren met elkaar samenwerken. Laaggeletterdheid kan niemand alleen aanpakken, elke organisatie heeft haar eigen taak hierin.

Om goed en effectief met elkaar samen te werken is een taakverdeling belangrijk om de verantwoordelijkheden duurzaam met elkaar te delen. Dat doen we op de volgende manier.

Werkgroep aanpak laaggeletterdheid West-Brabant

(Vaste partners: centrumgemeente Breda, gemeente Etten-Leur, gemeente Altena, L&S adviseur en Taalnetwerk coördinator. Daarnaast aansluiting van partners Taal voor het Leven afhankelijk van de besprekpunten)

- Functionele en inhoudelijke aansturing van de Taalnetwerk coördinator.
- Overzicht en voortgang bewaken van uitvoering regionaal actieplan laaggeletterdheid.
- Organiseert en faciliteert het regionale overleg Volwasseneneducatie (vroeger: WEB), deze groep beleidsadviseurs komt ongeveer 5x per jaar bij elkaar.
- Vertegenwoordigen regio in netwerken / bijeenkomsten.
- Uitzetten van de impact meting / monitoring en ook kwaliteitskader wanneer dat landelijke beschikbaar is, zodat er lokaal mee gewerkt kan worden.
- Coördineren van gespreksrondes met ROC's en bibliotheken over toekomstige inrichting WEB.

De werkgroep vergadert naar verwachting 1 keer per 6-8 weken. Elke vergadering wordt er ruimte ingebouwd om partners ad hoc te laten aansluiten. Dit kan op verzoek van de werkgroep zijn of op verzoek van de partners zelf. Zo zorgen we ervoor dat we flexibel kunnen inspelen op vragen en zaken die dan spelen en ieders tijd efficiënt kunnen besteden. Partners die ad hoc kunnen aansluiten zijn bijvoorbeeld de partners van de kerngroep Taal voor het Leven. Deze kerngroep zal in de loop van 2020 opgaan in de nieuwe overleggen en structuren zoals in dit document geschetst.

Taalnetwerk coördinator

Deze persoon is niet verbonden aan 1 bibliotheek of aan 1 gemeente maar werkt onafhankelijk voor de regio, aansturing gebeurt door de werkgroep. Daarvoor stemt de werkgroep af met betrokken partners. CUBISS ondersteunt de taalnetwerk coördinator vanuit haar provinciale opdracht. De werkplek van deze persoon is ook onafhankelijk en zal dus afgewisseld worden.

- Is regionaal coördinator van de opdrachten in het regionaal actieplan 'de basis op orde' met als basis een uniforme werkwijze voor een gedifferentieerd cursusaanbod voor laaggeletterden, hiervoor stelt hij/zij een centraal plan van aanpak op.
- Coördineert en adviseert de Taalhuiscoördinatoren in de regio op de inhoud en hun werkproces en verbindt de werkwijzen aan elkaar, dit gebeurt 1 op 1 maar ook d.m.v. regionale werkoverleggen.
- Informeert de werkgroep over de voortgang van de opdrachten en overlegt daarmee.
- Als het nodig is, neemt hij/zij deel aan het regionale WEB overleg om informatie te geven.
- Bereid voor en organiseert regionale of sub regionale evenementen die worden georganiseerd.
- Ondersteunt gemeenten mede bij het opstellen van de werkplannen vanaf 2021/2022.
- Coördineert opstellen en uitvoeren van regionaal communicatieplan en 1 centrale website.

Centrumgemeente Breda

- Ontvangt de regionale WEB middelen van het rijk en is eindverantwoordelijk voor de besteding van die WEB middelen (beoordelen aanvragen, maken beschikkingen, beoordelen eindafrekeningen, voeren van gesprekken over uitvoering).
- Neemt persoonlijk deel aan landelijke overleggen van WEB centrumgemeenten en het kernteam Interbestuurlijk programma VNG.
- Vertegenwoordigt de regio in andere landelijke of regionale bijeenkomsten en overleggen bijvoorbeeld als het gaat om het delen van goede voorbeelden.
- Organiseert en faciliteert het bestuurlijke overleg van wethouders uit de regio, een of tweemaal per jaar.
- Deelt relevante informatie vanuit het rijk met de beleidsadviseurs en kerngroep.
- Coördineert deelname aan impactmeting Volwasseneneducatie.

Alle gemeenten

- Minimaal 1 aanspreekpersoon voor de lokale aanpak laaggeletterdheid (bijv. WEB beleidsadviseur), contactgegevens zijn regionaal bekend.
- Eindverantwoordelijke voor de besteding van de WEB middelen en de verantwoording daarvan naar de centrumgemeente.
- Eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het lokale werkplan, de bibliotheek en Stichting Lezen & Schrijven kunnen hierin ondersteunen.
- Neemt persoonlijk deel aan het regionale educatie overleg en eventueel aan een sub regionaal educatie overleg.
- Onderhouden contact met minimaal 2 (sub)regionale partners.
- Zorgen lokaal voor een juist gebruik en registratie van de monitoring.
- Zet naast WEB middelen ook andere middelen in voor laaggeletterden en zorgt dat de lokale aanpak laaggeletterdheid is verbonden aan het sociaal domein.
- Deelt goede ervaringen en projecten met de kernpartners.

Stichting Lezen & Schrijven (L&S)

Met 1 of 2 adviseurs geeft L&S in West-Brabant inhoud aan het Landelijk Ondersteuningsprogramma (LOP). Dit is in opdracht van het rijk en ter ondersteuning aan gemeenten. Om de ondersteuning zo effectief mogelijk in te zetten wordt gewerkt met een afwegingskader, binnen dat kader is dit mogelijk:

- Levert een actieve bijdrage bij de vorming van beleidsplannen zowel op regionaal als lokaal niveau.
- Levert een actieve bijdrage bij de uitvoering van beleid op zowel regionaal als lokaal niveau, denk aan het coördineren van basistrainingen voor vrijwilligers, het ter beschikking stellen van screeningsinstrumenten en lesmaterialen.
- Houdt landelijke ontwikkelingen bij op het gebied van basisvaardigheden en deelt deze als ze relevant zijn, dat kan gaan om het Expertisecentrum basisvaardigheden maar ook om ergens anders ontwikkelde projecten.
- Geeft mede vorm aan innovaties en de uitwisseling van kennis en expertise op regionaal en lokaal niveau.
- Ondersteunt gemeenten op regionaal en lokaal niveau bij het realiseren van de werkplannen.
- Levert advies, uitvoering en innovatie via nog te verwerven opdrachten van het rijk of anderen, uit een van de andere actielijnen van TmmT (in de loop van 2020 meer over bekend).

Overlegstructuur

Op basis van bovenstaande taakverdeling zie we de volgende voorlopige overlegstructuur.

In 2020 gaan we deze nader uitwerken.

1. Regionaal Educatie overleg (voormalig WEB overleg)

- **Wie:** alle contactambtenaren laaggeletterdheid, vertegenwoordigers ROC Curio, Da Vinci, Nieuwe Veste als penvoerder non formele educatie, L&S.
- **Hoe vaak:** 4 keer per jaar.

2. Overleg werkgroep regionale aanpak Laaggeletterdheid (nieuw)

- **Wie:** Vaste partners: centrumgemeente Breda, gemeente Etten-Leur, gemeente Altena, L&S adviseur en Taalnetwerk coördinator. Daarnaast aansluiting van partners Taal voor het Leven afhankelijk van de besprekpunten.
- **Hoe vaak:** eenmaal per 6-8 weken.

3. Overleg Taalhuis coördinatoren met Taalnetwerk coördinator (nieuw)

- **Wie:** Taalnetwerk coördinator, Taalhuis coördinatoren, CUBISS.
- **Hoe vaak:** eenmaal per kwartaal of vaker indien nodig.

4. Nog in te richten werkgroepjes om de ambities van doel 2 vorm te geven

(deels nieuw / volgend op themagroepen taal voor het leven)

- Meer mensen bereiken (1)
  - Meer professionals en bedrijven herkennen laaggeletterden (2)
  - Versterken van het digi aanbod (3)
  - Eenvoudig communiceren (4)
-
- **Wie:** nader in te vullen samenstelling van gemeenten, partners van (themagroepen van) Taal voor het Leven.
  - **Hoe vaak:** afhankelijk van prioriteiten regio, kansen en mogelijkheden om bijvoorbeeld subsidies aan te vragen etc.

Vandaag nog aan de slag met taal?

Neem contact op met de Gemeente Breda en wij zorgen dat uw vraag op de goede plek in de regio terecht komt.

Bel of whatsapp 06 - 22 93 37 45

E-mail taalhuis@nieuweveste.nl